

Asia: VN/17928/2024

Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 29 pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Espoon kaupunki katsoo, että esitys selkeyttää ja yhdenmukaistaa puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttöä oppitunnilla, vaikkakin jo voimassa olevien säännösten perusteella koulut ovat voineet puuttua niiden opetusta häiritsevään käyttöön. Espoossa kouluja on ohjeistettu kirjaamaan koulun järjestyssääntöihin mobiililaitteiden käyttöä koskevat menettelytavat. Ohjeistuksen mukaisesti oppitunneilla ja muissa oppimistilanteissa mobiililaitteita ei käytetä ilman opettajan lupaa. Oppituntien aikana mobiililaitteet ovat oppilaan repussa/laukussa häiriötä aiheuttamattomassa tilassa. Kännykkäparkit ovat vapaaehtoisia ja niiden käytöstä tulee sopia oppilaiden ja huoltajien kanssa.

Esityksen mukaan järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelimien ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä oppituntien aikana sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla (esim. välitunnit). Säilyttämisen osalta esityksessä ei tuoda esiin, millaisia vaihtoehtoja voi olla. Tällä hetkellä esim. kännykkäparkkien käytön on katsottu edellyttävän suostumusta. Voidaanko uuden lain myötä järjestyssäännöissä edellyttää puhelimen tai muun mobiililaitteen jättämistä ns. kännykkäparkkiin oppituntien tai koulupäivän ajaksi? Esityksessä ei ole myöskään otettu kantaa vastuukysymyksiin laitteen katoamisesta tai hajoamisesta säilytyksen tai perusopetuslain 36 d §:ssä säädetyn haltuunoton aikana.

Esityksen mukaan 29 § koskee myös puettavia laitteita kuten älykelloja. Mobiililaitteiden nopea tekninen kehitys voi tuoda uusia ilmiöitä sekä uudenlaisia laitteita ja tilanteita. Olisi tärkeää, että säännöstä voidaan soveltaa myös näissä tilanteissa.

Esityksessä todetaan, että oppilaan oikeus sananvapauteen on huomioitu siten, että muina kuin oppituntien aikana ei ole säädetty, että kiellettäisiin täysin oman puhelimen käyttö. Esityksessä ei tuoda esiin, missä laajuudessa koulut voivat esimerkiksi välituntien osalta kieltää puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön, vaan tämä jää yksittäisten opetuksen järjestäjien ja koulujen arvioitavaksi. Selkeyden ja yhdenvertaisuuden kannalta esityksessä olisi hyvä huomioida oppilaan koko koulupäivä. Puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön rajaaminen kokonaan tai osittain välituntien osalta tukisi esityksessä olevan liikunnallisen elämäntavan edistämistä.

Esityksen 29 §:ssä ei ole mainintaa esiopetuksesta. Epäselväksi jää, koskeeko se myös esiopetusta tai miltä osin se on sovellettavissa esiopetukseen.

Olisi myös hyvä arvioida, voitaisiinko säännökset puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytöstä laajentaa koskemaan myös perusopetuslain 8 a luvun mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaan.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 36 d pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Ei lausuttavaa.

Onko teillä muita huomioita puhelimia ja muita mobiililaitteita koskeviin ehdotuksiin?

Esityksessä todetaan, että puhelimia ja muita mobiililaitteita voidaan käyttää oppimistarkoitukseen. Yhdenvertaisuus ja perusopetuksen maksuttomuus huomioiden ei voida edellyttää, että oppilas käyttäisi omaa laitetta opetuksessa. Opetuksen järjestäjä vastaa opetuksessa käytettävien sovellusten tietosuojasta ja -turvasta. Opetushallitus on julkaissut oppaan tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käytöstä opetuksessa. Oppaassa on mm. mallisopimus oppilaan oman laitteen käyttämisestä opetuksessa. Olisi tärkeää, että kansallisesti olisi linjattu sovelluksista, joita opetuksessa voidaan käyttää.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 41 a-d ja 42 d pykäliin koskien aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa?

Varhaiskasvatuslaissa on säädetty aluehallintoviraston valvontatehtävästä. Esitys laajentaisi aluehallintoviraston oma-aloitteisen laillisuusvalvonnan koskemaan myös esi- ja perusopetusta ja on siten johdonmukainen ja lapsen edun huomioiva.

Onko teillä muita huomioita aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa koskeviin ehdotuksiin?

Espoo pitää tärkeänä, että säännös koskee kaikkia esi- ja perusopetuksen järjestäjiä.

Espoossa on yksityisiä opetuksen järjestäjiä, joilla on esiopetuksen järjestämislupa. Kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaiset toteuttavat varhaiskasvatuslain mukaista ohjausta, neuvontaa ja valvontaa. Epäselväksi jää, mikä on jatkossa kunnan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisten rooli yksityisen esiopetuksen järjestäjän toiminnan valvonnassa. Miten aluehallintoviraston laillisuusvalvonta toteutuu yksityisen esiopetuksen järjestäjän osalta? Voiko aluehallintovirasto jatkossa myös oma-aloitteisesti valvoa yksityisen esiopetuksen järjestäjän toimintaa?

Onko teillä lausuttavaa esityksen 2 pykälään koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin?

Perusopetuslain 2 §:n 2 momentin mukaan opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Tähän ehdotetaan lisättävän, että esi- ja perusopetuksen tulee lisäksi edistää liikunnallista elämäntapaa.

Espoo pitää tärkeänä liikunnan edistämistä, mutta tuo esiin sen, onko tällainen yksittäinen sisällöllinen asia tarpeen lisätä lakiin, jossa muutoin opetuksen tavoitteet on määritelty yleisemmällä tasolla. Perusopetuslain 3 §:ssä on jo säädetty, että opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen voitaisiin ohjata joustavammalla tavalla esimerkiksi valtioneuvoston

asetuksen (kts. esityksen kohdat: perusopetuslaki 3 §, 14 § ja 15 §) taikka opetussuunnitelmien perusteiden ja kuntakohtaisten opetussuunnitelmien kautta. Ehdotus herättää myös kysymyksen siitä, miksi juuri liikunnallinen elämäntapa esi- ja perusopetuksessa vaatii lakiin kirjauksen. Lisäksi Espoo katsoo, että ”elämäntapa” tulisi korvata muulla paremmin lakitekstiin soveltuvalla termillä, jos asia lakiin lisätään.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on jo nykyisellään kirjauksia kestävästä elämäntavasta. Oppivasta yhteisöstä puhuttaessa mainitaan, että siinä ymmärretään fyysisen aktiivisuuden merkitys oppimiselle ja irrottaudutaan istuvasta elämäntavasta. Liikunnan opetuksessa tavoitteina mainitaan yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen.

Myös esiopetuksessa liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen ja liikkumista koskevat toiminnan tavoitteet ovat jo osa esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen vaatii pitkäjänteistä ja koko yhteiskuntaa läpileikkaavia panostuksia, joihin perusopetuslakiin tehtävä lisäys ei vastaa.

Espoo jakaa huolen siitä, että enenevä osa lapsista ja nuorista liikkuu liian vähän. Haaste on yhteiskunnallinen. Kasvatuksen ja opetuksen ammattilaiset tekevät osansa, mutta vastuuta tulee jakaa myös muiden toimijoiden ja esimerkiksi perheiden kesken. Vastuun kirjaaminen lakiin, ja ainoastaan esi- ja perusopetusta koskien, olisi esimerkki siitä, kuinka lapsissa ja nuorissa näkyvät yhteiskunnalliset ”oireet” annetaan lainsäädännöllä vain kasvatus- ja opetusammattilaisten ratkaistaviksi.

Onko teillä muita huomioita liikunnallista elämäntapaa koskevaan ehdotukseen?

Tänä syksynä ajankohtainen esi- ja perusopetuslain oppimisen tuen uudistus vaatii opetuksen järjestäjiltä paljon ennakoivaa työtä, joten samaan aikaan valtion suunnalta tulevat muut muutosesitykset eivät tue opetuksen järjestäjien ja heidän henkilöstönsä työn hallittavuutta.

Onko teillä lausuttavaa perusopetuslain säädöshuoltoa koskeviin ehdotuksiin?

Ei lausuttavaa.

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Tiivistelmä Espoon kaupungin lausunnosta_.docx](#)

Kilpeläinen Anna
Espoon kaupunki